

складі групи, однак поліцейські неогоціатори позбавлені повноважень приймати рішення щодо переговорного процесу. Перспектива розбудови вітчизняної системи поліцейської неогоціації має розглядатися крізь призму посилення проактивного компоненту інтервенційної діяльності Національної поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Привалова Ю. В. Негоциация как образовательная инновация. *Язык и культура*. 2013. № 2. С. 116–128. URL: <http://journals.tsu.ru/uploads/import/917/files/22-116.pdf> (дата звернення: 07.02.2018).
2. У Києві запрацював новий поліцейський відділ превентивної комунікації – «поліції діалогу» // Новое время : сайт. 02.11.2017. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/u-kijevi-zapratsjuvav-novij-politsejskij-viddil-preventivnoji-komunikatsiji-politsija-dialogu-2135082.html> (дата звернення: 07.02.2018).
3. Zarządzenie Nr. 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2002 r. w sprawie form i metod wykonywania negocjacji policyjnych. *Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji*. 2002. Nr 5. S. 57–58.
4. Decyzja Nr. 888 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 grudnia 2007 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego dla negocjatorów policyjnych. *Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji*. 2007. Nr 23. S. 863.

Отримано 15.02.2018

УДК 159.922

Вікторія Миколаївна САВІЩЕНКО,

декан юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, кандидат педагогічних наук, доцент

СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Проаналізовано поняття «юридична діяльність». Показано співвідношення «професійної» та «соціальної» компетентностей юриста.

Стратегія розвитку юридичної освіти перебуває у нерозривному зв'язку з домінуючими у суспільстві принципами правової доктрини, яка по суті й виконує функцію вихідних начал праворозуміння, закладає основи пізнання юридичної діяльності. Головна мета вищої юридичної освіти має полягати в підготовці фахівця, здатного гармонізувати суспільні відносини, розв'язувати складні конфліктні ситуації з огляду на те, що життя, здоров'я, честь і гідність людини є вищими соціальними цінностями.

Необхідність удосконалення підготовки майбутніх юристів обумовлена існуючими протиріччями між:

- соціальним призначенням юридичної діяльності та відсутністю практики цілеспрямованого формування у майбутніх юристів соціально-професійної компетентності в умовах ВНЗ;

- необхідністю випереджального характеру юридичної освіти, її орієнтації на гнучкі зміни соціуму та консерватизмом системи вищої освіти;

- потребою суспільства у професійно компетентних юристах і розповсюдженням у ВНЗ репродуктивними методами навчання, які формують пасивних спеціалістів;

- глобальними процесами, які відбуваються в суспільстві та змістом юридичної освіти, який не враховує нові потреби соціуму.

Наукове осмислення сутності, закономірності та чинників формування професійно-соціальної компетентності у майбутніх юристів значною мірою пов'язане з аналізом теорій соціалізації та розвитку особистості: психоаналітичної (Е. Еріксон, З. Фрейд та ін.); когнітивної (Л. Кольберг, Ж. Піаже та ін.); конвергенції (В. Штерн та ін.); «соціального навчання» (Б. Скіннер, Е. Торндайк та ін.); «міжособистісного спілкування» (Ч. Кулі, Дж. Мід та ін.).

В умовах глобалізації, фундаменталізації та гуманізації у світі змінилася роль вищої освіти. Вона полягає у формуванні особистості, здатної до перетворення культурних цінностей у професійну та особистісну компетентність, побудови на цій основі нових соціальних стосунків, міжкультурного діалогу, інтернаціоналізації людей різних країн. Нова освітня парадигма орієнтована на впровадження компетентнісного підходу.

Професійна компетентність юриста не має вузько професійних меж, оскільки від нього вимагається постійне осмислення розмаїття правових, соціальних, педагогічних, психологічних та інших проблем. Це явище потребує формування та розвитку, оскільки є динамічним особистісним утворенням, а його змістовне наповнення і якісний рівень залежать від багатьох факторів: розвитку суспільства, права, моралі, освіти, культури тощо. Саме тому складовими професійної компетентності юриста можна виділити правову, комунікативну, психологічну, громадянську, педагогічну, інформаційну, інтелектуальну та соціально-професійну компетентність.

Враховуючи соціальну роль права, його широкі регулятивні можливості, ряд дослідників (О. Бандурка, С. Гусарев, Н. Оніщенко, О. Скаун, О. Тихомиров, В. Ткаченко та ін.) юридичну діяльність визначають як різновид соціальної діяльності, що здійснюється юристами з метою отримання правового результату, задоволення законних потреб та інтересів соціальних суб'єктів відповідно до вимог права. У самій назві професії «юрист» закладені її соціальні функції: захищати справедливість, добро, істину, свободу. Вони конкретизуються у функціях юридичної діяльності: реєстраційно-посвідчувальній, правореалізуючій, правовідновлюючій, правороз'яснювальній, карній, превентивній, виховній. Отже, соціальна природа і зумовленість

юридичної діяльності дають можливість говорити про її об'єктивну необхідність та практичне значення. Нині жодна державна установа, приватне підприємство, організація не може обійтися без консультації та допомоги юриста. Завдяки правникам суспільство задовольняє цілу низку потреб, які стосуються правового захисту. Юридична діяльність покликана обслуговувати соціальну сферу життєдіяльності суспільства (культуру, освіту, науку, політику, медицину, економіку тощо), боротися зі злочинністю. Це свідчить про те, що юридична діяльність здійснюється в усіх сферах суспільного життя і набуває ознак інтегруючого фактора. Тому основна мета цього виду професійної діяльності має, перш за все, соціальне призначення – втілення чіткого й однозначного принципу, закріпленого ст. 3 Конституції України: «Людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Отже, соціально-професійну компетентність юриста ми виділяємо, як одну із професійно значущих для успішного здійснення юридичної діяльності в умовах гуманізації суспільства.

В науковій думці поняття «соціальна компетентність» характеризується невизначеністю і часто співвідноситься з такими дефініціями, як: «соціально-психологічна компетентність», «професійна компетентність», «соціальна зрілість», «комунікативна компетентність», «моральна компетентність», «життєва компетентність», «акмеологічна компетентність».

Аналіз сучасного науково-теоретичного підґрунтя до розуміння понять «професійна» та «соціальна компетентність» спеціаліста, врахування соціального характеру юридичної діяльності дозволяють розглянути співвідношення цих видів компетентності у формі парного взаємозв'язку.

Будучи компетентним у галузі правознавства, юрист може бути некомпетентним в певних життєвих ситуаціях. Саме тому кваліфікаційні вимоги щодо призначення на посаду судді передбачають віковий ценз. Припускається, що з віком людина набуває життєвого досвіду, мудрості, які вкрай важливі для здійснення судової діяльності. Такий підхід цілком виправданий, адже морально-правова відповідальність правників дуже висока. Юрист має бути не тільки знавцем закону, а й життя. Разом з цим, формування соціально-професійної компетентності відбувається інтуїтивно та й не завжди, досягаючи певного віку, особистість стає соціально зрілою, здатною до виконання соціальних ролей, адекватно усвідомлювати своє місце в системі суспільних відносин і бути відповідальною не лише за свої дії, а й за вчинки інших.

Під час професійної роботи юрист проявляється, перш за все, як особистість зі своїм суб'єктивним світом почуттів, прагнень, моральних оцінок, життєвою філософією. Керується він не тільки міркуваннями юридичного, а й морального характеру. Розмаїтість життєвих ситуацій та конфліктів (вбивство, пограбування, шахрайство, тероризм, торгівля людьми, поділ спадщини, майна та ін.), які доводиться розглядати

правнику, не піддається підрахунку. Втім, у кожній з них юристу, незважаючи на вік необхідно приймати мудре, справедливе, законне рішення. Отже, адаптація молодого юриста до умов практичної діяльності має відбуватися в процесі професійної підготовки у ВНЗ шляхом цілеспрямованого, заздалегідь спроектованого формування соціально-професійної компетентності, під якою ми розуміємо інтегративне особистісне утворення знань, умінь, професійно значущих якостей, досвіду, що проявляється у соціальній зрілості, активності, морально-правовій відповідальності й забезпечує ефективність взаємодії юриста із соціальним середовищем, реалізацію соціальних цінностей в процесі юридичної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти. Київ : Знання, 2005. 375 с.
3. Яворська Г. Х. Соціально-професійна зрілість курсантів вищих закладів освіти МВС України : монографія. Одеса : ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. 408 с.

Отримано 05.03.2018

УДК 35.073.5:355.12

Марія Василівна БУРАК,

*старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат юридичних наук*

НЕЗАДОВІЛЬНИЙ РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Розглянуто питання щодо існування загроз у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України. Запропоновано можливі шляхи забезпечення соціального і правового захисту військовослужбовців.

Статтею 1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 року № 2011-ІІІ передбачено, що соціальний захист військовослужбовців – діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати